

# «جەلەگىڭدى اش — شېنجاڭ جاقسى جەر» شىنچىندا قويىلدى

اناربۇلت \ شېنجاڭ گازەتىنىڭ ئىشلىشىى ياۋ گاڭ 5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى شىنچىننان خابارلايدى. 5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى كەشتە شىنچىن ۈلكەن تەاترخانىسىدا 1000نان استام كورەرمەن شىنجاڭنان كەلگەن تارتىمدى ويىن نومەرلەرنە ئانتي بولدى، ۴ربر ويىن ئومىرى اياقتاعان ساين شاتىرلاعان شاپالاق ئۇنى تولاستامادى. سول كۇنى كولەمدى مۇزىكا، ئېي، ولەڭ، سۇرەت قويىلمى «جەلەگىڭـدى اش — شىنجاڭ جاقسى جەر» بۇكىل ەلدى ارالاپ قويۇ بويىشا گۇاڭدۇڭ ولكەسىنىڭ شىنچىن قالاسىدا كورسەتىلدى.

تۇتاس قويىلم شىنجاڭ سالت ـ ساناسىنا باي بولپ، جۇڭخۇانىڭ ئاغداۋلى ئاستۇرلى مادەنيەت فاكىورلارنى ۋاكىلدىك سياتتا تاڭداپ كورسەتپ، ئان ـ بيمەن ارلەپ، شىنجاڭدىاعى ئار ۇلت خالىق پەرزەنتتەرنىڭ ئىقالسىتى قوناعۇارلەين، بايىرىعى جانە قازىركى جبەك جولى مادەنيەتنىڭ وزگەرسى مەن دامۇن بەيينەلەپ، جاڭا داۋىردەگىسى شىنجاڭنىڭ جاڭا وپرازين، جاڭا بەيينەسن، جاڭا

كەلبەتىن ايگىلەپ، كورەرمەندەردىڭ ەسك اشقان شىنجاڭدى، دامەخان شىنجاڭدى، باقتىتى شىنجاڭدى كورۇنەنە مۇمكىندىك جاسادى. ”قويىلم جاڭا داۋىردەگى شىنجاڭ خالىقنىڭ تاماشا تۇرىمسقا تالپىئۇ رۇخانى بەت ـ بەيينەسن بەيدـ. نەلەدى، كورىكتى شىنجاڭ دەگەن اتى بەكەر شىقپايتتى“. كورەرمەن خۇ بىنجۇن بىلاي دەدى: تۇتاس قويىلم شىنمەن تاڭ قالدردى، ”ئاستۇر مەن قازىركى زامان قاپسىز ۇلاسىپ، مۇزىكا، ئان، ئېي وزگەشە تاسىلەمەن بەيينەلەنىپتى. ئدال وسى قويىلم سىياقتى وسىنداي كەڭ پەيىلدىلىك، ئورسى اشا جاڭالىق اشۇ رۇخسى بولسا، شىنجاڭنىڭ بولاشاعى، ئسوز جوق، اناعۇرلم كوركەم بولماق“.

شىنچىندا شارۋاشلىق قۇرغان مامەتتۇرسۇن توختىمەت بىلاي دەدى: ”شىنچىندا ۋىلمىزدىڭ ئان ـ ئېيىن كورپى ەرەكشە تەبىرەندىم، قويىلم ماغان ۋىلمىزدىڭ زور وزگەرسىن سەزىندىردى، مۇنى شن جۇرەكتەن ماقتانىش ەتەمىن“.

### تيانشان باغىي

## 2023 ـ جىلى شىنجاڭ ”جىل قۇستارنى ايلالۇ اپتالىعى“ قىيىلى باستالىدى

اۋتونومىيالى رايوندىق ورمان شارۋاشلىعى جانە جايلىم مەكەمەسى جابايى خايۋاناتتار مەن وسىمدىكتەردى قورعاۋ، باسقارۇ باسقارماسنىڭ باستىعى، 2 ـ دارەجەلى شارلاۋشى مامەتجان ابدۇل بىلاي دەدى: جاقىنقى جىلداردان بەرى شىنجاڭ ەكولوگىيالىق قورشاعان ورتانى قورعاۋ، وگاۋ تەبىئىن ۇزدىكىسىز ارتتىرىپ، 28 جاراتىلىستىق قورىقتى، 57 ورمان باقشاسىن جانە 51 سازدىق باقشاسىن بەلگىلەپ، قۇس سىـ. قىلدى جابايى خايۋاناتاردىڭ ئوسىپ ـ ونۇنە، مەكەندەۋىنە تاماشا ورتا ازىرلەدى. جاقىنقى 10 جىلدان بەرى شىنجاڭدىاعى قۇس تۇرىنە 60 نەشە ئتۇر قوسىلىپ، بۇكىل رايوندا مەملەكەتـ. تىك ئتۇپىندى جابايى خايۋاناتتاردىڭ ئتۇر سانىـ. نىڭ قورعالۇ مولشەرى %70ئەن استى.

”جىل قۇستارنى ايلالۇ اپتالىعى“ قىيىلى جۇرتىشلىقنىڭ قۇستاردى تاماشالاۋ، قۇستاردى ايلالاۋ، قۇستاردى قورعاۋ نىئاسىن قوزغادى“. شىنجاڭ جابايى خايۋاناتتار مەن وسىمدىكتەردى قورعاۋ قوعامىنىڭ باستىعى تېان جېانمېڭ بىلاي دەدى: قازىر قورشاعان ورتانى قورعاۋ سىنە ات



شىنجاڭنىڭ 2023 ـ جىلى قۇستارنى ايلالۇ اپتالىعى قىيىلى باستالىدى

نىڭ قازىزىن قايتارۇعا جۇمسالاتىن قارجى ئېسىر مېلليارد 78 مېلليىون يۋان بولسى، يەلەگەن سالىستىرماسى %12. 45 بولغان؛ نىسان قۇرىلىستارىنا پايدالانۇ ماقساتىندا جىنالغان قارجى ئېسىر مېلليارد 311 مېلليىون يۋان بولسى، يەلەگەن سالىستىرماسى %88. 54 بولغان.

اۋىزعا لۇعا تاپتىنى، جاڭا ئۇش بولىكتە جانە وڭىرلىك سىياتتى جارنا ۇقىعى بازارىندا ماڭدايشالىق ىلگەن جانە كورمەلەنگەن كاسپيورنىداردى ۋاكىل ەتكەن ورتا، شاعىن، ۇساق كاسپيورنىداردىڭ قارجى قۇراۋى ئېىراز ارتقان. ئېىرىنىشى ماۋسېمدا جاڭا ئۇش بولىكتە، سونداي ـ اق شىنجاڭ چارنا ۇقـ. ھى ساۋدا ورتالىعىندا ماڭدايشالىق ىلگەن كاسپيورنىدار جىيىنى 529 مېلليىون يۋان قارجى قۇرغان، بۇل 2022 ـ جىلى سول تۇستامدان %01. 74 ارتپ، ورتا، شاعىن، ۇساق كاسپيورنىداردىڭ دامۇن پارەمىدى ئۇردە قولـ. داغان.

### انار بۇلت \ شىنجاڭ گازەتىنىڭ ئىشلىشىى ياۋ گاڭ

5 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى «جەلەگىڭدى اش — شىنجاڭ جاقسى جەر» اتتى كولەمدى مۇزىكا، ئېي، ولەڭ، سۇرەت قويىلمى پىڭچىڭدا (شىنـ. جىندا) كورسەتىلىپ، شىنچىن تەاترخانىسىدا قوـ. يىلدى. «سىزگە ئېسىر روزا كۇلىن ۇسنائىن»، «شەكارا ئوڭىردىڭ كوركەمدىكى جياڭنانداي»، «قۇمىل قاۋىنىن تاتىپ كورگىز» سىياقتى اسەم اۋەندى، جايلى، تەرەڭ سەزىمگە تولى اندەر شىنجاڭدىاعى ئار ۇلت پەرزەنتتەرنىڭ تاماشا تۇرمىسقا تالپىنغان، قۇلىشنا كۇرەس جۇرگىزـ. گەن جانە سىتىق ئىقالسىتى، قوناعۇار رۇخانى بەيينەسن ايگىلەدى.

كونسەرتتە كورەرمەن سۇن يۇن «مايرار» ئانىنىڭ رىعاغىنا ىلەسىپ باياۋ اندەتتى. ”كوپ ساندىسى قۇلۇققا تانىسى اندەر، ئوزىم بىلەتىن اندەر ورنىدالغاندا ەرىكىسىزدەن ىلەسە شىرقاـ. دم، شىنجاڭ خالىق اندەرنىڭ باۋراعىشىنقى وتە كۇشى ەكەن“، ـ دەدى سۇن يۇن.

شىنجاڭ كوركەمەنەر تەاترى مۇقام كورـ. كەمەنەر ۇيرمەسىنىڭ ئانىشىسى جيا چىيانچىان بىلاي دەپ تانىستىردى: «مايرانىڭ» قايسىرامسى قايتالاپ ايئۇ فورماسىمەن ورنىدالىسىپ، وعان ايەلدەر جوعارى داۋىسىنىڭ قۇبىقلىچىغان اۋەندە رى قويىلىپ، شىرقالغان ئان اناعۇرلم جامەمدى دا اسەرلى بولدى.

”شىنجاڭنىڭ بايىرىعى اندەرىن ۇستىندە تىڭداۋ باسقاشا سەزىم بەردەدى، اسرەسە، «ساـ. حارا ئتۇنن» ايرىقشا ۇتائامىن“، ـ دەدى كوـ. رەرەمەن يۇە پىڭفى.

(باسى 1 ـ بەتتە)

ساقناپ جونەلتۇ سىياقتى بۇنداردى قالىپتاستىراـ. دى، قولدانۇ وزىندىك قۇنى جوعارى، خاۋىپـ. سىزدىك كومەسكى كىناراتتارى دا بار.

2013 ـ جىلى مۇراتتاس بىرنەشە ادام سۇتەگى مەن وتتەگىن اىرۇدى قاجەت ەتپەيـ. تىن، سۇتەگى مەن وتتەگىن ەلەكتىرولىزدەۋدەگى العاشقى ارالاس كۇيدى ساقناۋ ارقىلى جاندىرۇعا بولاتىن تەخنىكانى جوسپارعا ىلىپ زەرلىتەۋگە كـ. رىسەدى. شەشۇشى تەخنىكادا ادامداردىڭ شەكـ. تەشەسىنە ۇشراماۋ ئۇشىن، ۇجم سۇتەگى ارـ. لاسپا وتىندىق گاز ارناۋلى گاز وشاق ماشىيـ. ناسىن، تارالمالى سۇتەگىن جاساپ جىلمۇمەن قامداۋ، زەرەەلى مەڭگەرۇ سىياقتى جۇيەلەرـ. دى زەرەتتەپ اشادى.

”وسى ئېسىر قىدىرۇ تەحنولوگىيا ئداستۇرلى سۇتەگىن جاساۋ جانە ونان پايدالانۇدىڭ كوپتەـ. گەن جاققارنىن وزگەرتتى، ونى توڭگەرىسى سىياتتى تەخنىكا دەۋگە بولادى“، ـ دەدى وسى سەرىكتەستىكنىڭ نىسان جاۋابتىسى لى فىيۇن.

جاڭا تەحنولوگىيا سۇتەگىن جاساۋ بارىسىن اناعۇرلم جوعارى ونىمەدىلىككە يە ەتۇمەن قويماي، ئوندىرۇ مەن قولدانۇدى، پايدالانباسا وندىرمەۋدى جۇزەگە اسىرىپ، سۇتەگى ەنەرگىاـ. سىن پايدالانۇداعى خاۋىپسىزدىككە كەپىلدىك ەتتى. سىغۇ، ساقناۋ، جەتكىزۇ، ئاساسمالداۋ سىياقتى بۇنىدار بولماعاندىقتان، سۇتەگى ەنەرگىياسىنىڭ ئوندىرۇ جانە جانە ونسان پايدالانۇ وزىندىك قۇنىن زور دارەجەدە تومەنـ. دەتتى.

”ئداستۇرلى سۇتەگى ەنەرگىياسىن پايدالانۇ جابىدىعى ئەك تاييىعى گازدا %10 سۇتەگمەن ارـ. لاسادى، ئېىراق ئېىزدىڭ تەخنىكامىز سۇتەگى مەن وتتەگىنىڭ ارالاسپا گاز مولشەرىن %50 جوـ. عارىلاتتى“. شۇي جىياچياڭ بىسلاي دەدى: ”شىنجاڭ مۇناي الابى سەرىكتەستىگىنىڭ ئار جىلى تۇتۇناتىن تاييىعى گاز مولشەرى بويىنشا ەسەپتەگەندە، بۇل تەخنىكا جىلنا 4 مېلليىون توننا اينالسىندا كومىر قىشقىل گازىن نىعستىرۇـ. دى ازاباتىدى“.

سەرىكتەستىكنىڭ جابىدىق سىناۋ سەحناسا كىرگەنمىزدە، جۇىق ارادا قولدانۇعا بەرىلەتىن جابىدىقتارعا قارىبالاسى سىناق جۇرگىزىلىپ جاتىپـ. تى، بىىل سەرىكتەستىكنىڭ كاسپيورن ىلشەمى بۇكىل ەل بويىنشا ىلشەمدى ئىنفورماتىيا ەلۇـ. مەتتىك قىزمەت وتەۋ تۇعىرىندا جاريالانغاندىعى شۇي جىياچياڭدى ونان ارى جەلىپىندىردى.

كاسپيورنىنىڭ ىلشەمىن بەلگىلەۋدەن تارتىپ بەـ. كتىۋەن وتۇنە دەيىن ئېسىر جارىم جىل ۋاقت كەتەدى، الايدا قارامايلىدا ئېىمىز تەس 2 اي عانا ۋاقت جۇمسادىق“، ـ دەدى شۇي جىياچياڭ.

## تامىلجىعان انمەن تاماشا تۇرمىستى جىرلادى

شىنجاڭنىڭ لۋان ئتۇرلى ئان ـ بىلەرى، مۇزىكاسى كورەرمەندەرگە كوز مەيىرى مەن قۇلاق قۇرىشىن قاندىرانىن تاماشا كونسەرت سىلادى، ارتىستەر ئان اۋەنىمەن جاڭا داۋىردەـ. گى شىنجاڭنىڭ تاماشا خىكاياسىن باياندادى.

«7 ـ ايدا تىانشانغا كەلگىز» دەگەن ئان لىرىكالى سەزىمەن ورنىدالدى، پارتيا ورتالىق كومىتەتنىڭ شىنجاڭدىاعى ئار ۇلت ۇلاندىرىنا كوڭىل ئبولۇى مەن قاقمورلىعى، تىانشان الابىنـ. دىاعى كوركەم كورىنىستەر، وزگەشە گۇمنايتارـ. لىق بەيينەلەر ئان سوزىنە قوسىلىپ، بارلىعىمىزـ. دىڭ العىستى كوڭىلمەن كەپىندەي ىلگەرىلەگەن جۇرەك ئۇنىمىزدى بەيينەلەدى“، ـ دەدى شىنجاڭ كوركەمەنەر تەاترى ئان ـ ئېي ۇيرمەـ. سىنىڭ انىشىسى ەرىول جەڭسبەك.

باس رەجىسىسەر شېڭ شىمياۋ بىلاي دەپ تانىستىردى: جالىي كونسەرتتە ورنىدالغان 14 نومىردەگى 10 نومىردەن ۇۋكالىدىق ارتىسىـ. تەەردى كورۇۋگە بولادى، ئېي نومىرلەرىندە ۇۋكالىدىق ارتىستەر دە پەردە ارتىندا ئۇن قوسىپ انمەن سۇبەمەلدەدى.

”بارلىعىمىز جەكە ئان اينۇشىلارمىز، ئار ادامنىڭ وزىندىك داۋسى ەرەكشەلىگى بار. حور بولمىندە كوپىشلىك دارالىقتى باسغەدەتۇى كەرەك، مۇندا بارلىق ادامنىڭ داۋسى اندەگى بەيينەلۇدىڭ قاجەتىننە ۇيلەسۇى، وسى اندە وزگەشە ستىلدىڭ دارالانۇنىنا مۇمكىندىك جاـ. ساۋى كەرەك“. شىنجاڭ كوركەمەنەر تەاترى ئان ـ ئېي ۇيرىمەسىنىڭ ئانىشىسى گئاۋ اڭ باسقا انىشلىرەمەن بىرگە «كوكوتكايدىاعى شۇپان» ئانىن شىرقاغاندا كورەرمەندەر قىزۇ شاپالاق سوقتى.

بۇل — قارامايلى قالاسى مەن قارامايلى رايونى سىندى ەكى دارەجەلى ۇكمەتنىڭ عىلىم ـ تەخنىكا كاسپيورنىدارىنا جان ـ جاقىتى، جالىي باـ. رىستىق قىزمەت وتەۋمەن قامداۋنىڭ ارقاسى، كاسپيورنىداردىڭ دالىە ـ ئال كومەككە يە بولۇنا، كاسپيورنىداردىڭ ۇدوپ كەلگەن قىيشىلىقتارىن تەز، ۇنىمىدى ششۇنەنە مۇمكىندىك جاساۋدان كەلگەن.

”قارامايلى رايوندىق عىلىم ـ تەخنىكا مەـ. كەمەسى مەن كاسپيورن بىرگە ىلشەمدى قۇـ. راستىرىپ جازىپ، جەنەككىشلىك ەتىپ، كومەكـ. پەن قامداپ، كاسپيورنىداردىڭ دامۇ بارىسىندا بۇراڭ جولدى از باسۇنا مۇمكىندىك جاسادى“، ـ دەدى قارامايلى رايوندىق عىلىم ـ تەخنىكا مەكەـ. مەسىنىڭ ورنىباسار باستىعى لى جۇن.

قارامايلى قالاسىندا جۇڭشۇي ەلەكتىر ەنەرگىياسى عىلىم ـ تەخنىكا شەكتى سەرىكتەسـ. تىنگى سىياقتى عىلىم ـ تەخنىكا كاسپيورنىدارنىڭ جاسىل سۇتەگىن ئوندىرۇ جانە ونان پايدالانۇ — جەرگىلىكتى ورنىنىڭ كاسىپ سالاسىنىڭ ورناسـ. لاسۇن ارقاۋ ەتىپ، ساۋداگەر شاقىرىپ قارجى ەنگىزۇنىندە ماڭغىزدى جەبەۋ رولىن اتـ. قاردى.

”ئېىم جاڭاشا ەلەكتىر قۋاتى جۇيەسىن ۇزـ. دىكىسىز تۇلعالاۋمەن بىرگە، جاڭا ەنەرگىيانىڭ جوعارى ـ تومەنگى اعارلارنىداعى كاسىپ سالاسى تىزبەگىن كەڭەيتىپ، جاسىل ەلەكتىر، جاسىل سۇتەگى سىياقتى فاكىورلار ارقىلى جوعاـ. رى دەڭگەبىلى نىسانداردى بىرگە تەبۇگە باۋرايدـ. مز“، ـ دەدى قارامايلى رايوندىق پارتكومنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ۇنەمىلىك نىستەرگە جاۋاپتى رايون ورنىباسار باستىعى لى يۇن.

قازىر قارامايلى جۇڭشۇي ەلەكتىر ەنەرگىياـ. سى عىلىم ـ تەخنىكا شەكتى سەرىكتەستىگى ونـ. دىرگەن سۇتەگى ەنەرگىياسى، نەگىزىنەن، ونەرـ. كاسىپ پەشەترى مەن پار قازانداردىڭ جىلمۇمەن قامداۋنا پايدالانلادى. جابىدىقتار مەن تەخنىكاـ. نى ساۋۇ، ەلەكتىر تورىن وزگەرتۇگە قىزمەت وتەۋمەن قامداۋ سىياقتارلار ارقىلى بىىل سەرىكـ. تەستىكنىڭ ئونىم قۇنى ئېسىر مېلليارد يۇانغا جەـ. تەدى دەپ مەجەلەنىپ وتىر.

”سۇتەگى ەنەرگىياسىن ئېسىر ئبولم وتىنـ. دىق كومىرەم ۋىستىرىپ، ارالاسپا جاناز زاتتى قالىپتاستىرىپ، وت ەلەكتىر ستانىياسىن جىلمۇمەن قامداۋ — سەرىكتەستىك ورىستەتىپ جاتقان وزەكتى زەرتتەۋ سانالادى“. شۇي جىياچياڭ بىلاي دەدى: ”شىنجاڭدا مول جاڭا ەنەرگىيا بايلىمى بار، سەرىكتەستىگىمىز جاسىل سۇتەگىن وندىرۇمەن بىرگە، جەرگىلىكتى ورنىدى جاسىل ەلەكتىرمەن قامدايدى، كەلەشەكتە قاينار، تور، كوتەرىمىدىلىك، ساقناۋ سىناسىندا زور نىسكەرلىك كورسەتەندىگىنە سەنەمىن“.